

Motivering onderhandelingsprocedure zonder aankondiging, zoals bedoeld in artikel 2.32 sub b Aw 1.

IUC21-641 Basis- en voorselectietesten

De Belastingdienst is voornemens een opdracht te verstrekken aan Eelloo voor het verzorgen van cognitieve capaciteitentests ten behoeve van de Belastingdienst. De Belastingdienst past voor de opdrachtverstrekking de Onderhandelingsprocedure zonder aankondiging, zoals bedoeld in artikel 2.32 sub b Aw, toe. De keuze voor deze procedure is gebaseerd op de volgende motivering.

De Belastingdienst maakt bij de personeelsselectie gebruik van een cognitieve capaciteitentest. Dit instrument wordt op zichzelf staand, in de voorselectietest en in nagenoeg alle type assessments ingezet. De wetenschappelijk onderbouwde hoge voorspellende waarde van de cognitieve capaciteiten voor functiesucces (o.a. Schmidt & Hunter, 1998) maakt dat deze test een flink gewicht heeft bij de selectiebeslissing. Zo wordt in de massale werving een voorselectietest afgenomen die bestaat uit een combinatie van een cognitieve capaciteitentest met de meting van een aantal persoonlijkheidskenmerken met een persoonlijkheidsvragenlijst. Deze online thuis afgenomen voorselectietest wordt ingezet na de brievenronde en vóór de selectiegesprekkenronde. Deze voorselectietest is noodzakelijk om de massale toestroom op verantwoorde wijze terug te brengen tot een groep sollicitanten waarvoor het logistiek haalbaar wordt om selectiegesprekken af te nemen.

Tests die selecterend worden ingezet moeten uiteraard aan strenge kwaliteitseisen voldoen. Immers, test- en assessmentuitslagen hebben impact op het wel of niet aannemen van mensen, ofwel impact op de levensloop van mensen. De selectiebeslissing moet derhalve op zo betrouwbare, valide en faire gronden als mogelijk genomen worden. Vanuit het vakgebied van de testpsychologie is algemeen bekend dat in Nederland één instituut bestaat dat psychologische tests op kwaliteit beoordeelt. Dat is de Commissie Testaangelegenheden Nederland (COTAN) verbonden aan en vallend onder het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP). Het bestaan van één instituut op dit vlak wordt bevestigd door interne psychologen, die tevens lid zijn van het Nederlands Instituut van Psychologen en onafhankelijk marktonderzoek uitgevoerd door Right Marktonderzoek en Advies B.V. in opdracht van de Belastingdienst. Om de testen van onbesproken kwaliteit te laten zijn, wenst de Belastingdienst voor de cognitieve capaciteitentest een eis te stellen dat deze test goedgekeurd moet zijn door COTAN.

Vanuit het belang van de Belastingdienst zijn de volgende zaken doorslaggevend voor het hanteren van een COTAN-eis:

- Het waarborgen van het handelen van de psychologen volgens de beroepscode. Psychologen moeten werken met deugdelijke tests en Opdrachtgever wenst zijn personeel niet in de positie te brengen dat zij hierdoor niet aan de beroepscode voldoen.
- Het voorkomen van onethisch handelen door de Belastingdienst en daarmee het voorkomen van rechterlijke procedures die voortvloeien uit het werving- en selectieproces. Uit jurisprudentie blijkt dat er rechtszaken kunnen voortvloeien uit het werken met onvoldoende geverifieerde tests. Het gebruik van COTAN geverifieerde tests wordt meegewogen door rechters in rechtszaken waarin (de kwaliteit van) psychologische tests een rol speelden.
- Het waarborgen van de continuïteit van instroom van de Belastingdienst. Zonder COTAN-eis loopt de Belastingdienst zodanige risico's, dat het voorzetten van voorselectietests, assessments en stabiliteitsonderzoeken voor vuurwapendragers in het geding kan komen. Dit raakt aan een taakstelling die de Belastingdienst hoog op de agenda heeft staan.

In Nederland zijn geen andere keuringsinstanties bekend. Internationale certificeringsinstanties ('Board of Assessments' (BoA) en 'International Test Commission' (ITC)) maken geen gebruik van Nederlandse normgroepen en voldoen hiermee niet aan het gestelde vereiste. Zelf tests conform de COTAN op kwaliteit beoordelen of laten beoordelen is te tijdrovend (getuige ook de lange doorlooptijden van de COTAN), kostbaar en daarnaast is het ongewis of deze beoordeling stand houdt bij de rechter. Voorts werken de psychologen van en werkend voor de Belastingdienst, lid van het Nederlands Instituut van Psychologen, allen conform de Ethische Beroepscode van Psychologen van het Nederlands Instituut van Psychologen. Deze code vereist van de psycholoog o.a. een hoge mate van deskundigheid en toepassing van doeltreffende en doelmatige methoden. Vooralsnog biedt alleen de COTAN in deze een onafhankelijke keuring voor psychologen.

De te gebruiken cognitieve test heeft relatief veel gewicht bij het tot stand komen van het advies van de psycholoog en hebben zoals eerder vernoemd een sterk personeel selecterende toepassing

(in casu de intelligentietests en de persoonlijkheidsvragenlijsten). Een test mag niet discriminerend zijn en moet daadwerkelijk aansluiten bij de taal en de samenleving van het land waarin de test wordt toegepast. Een test moet beschikken over correcte, unbiased Nederlandstalige items. Voor de waardering van de scores van de respondenten moeten deze items kunnen worden vergeleken met normgroepen die representatief zijn voor van de Nederlandse samenleving, dan wel subsets daarvan.

Bij het betrekken van de COTAN beoordeling bij de testkeuze wenst de Belastingdienst op alle zeven beoordelingscriteria ten minste een voldoende. Echter, het zevende criterium "de criteriumvaliditeit" laat zich moeilijk onderbouwen. Het vasthouden aan een ten minste voldoende beoordeling ten aanzien van criteriumvaliditeit zou zeer veel tests en vragenlijsten ten behoeve van het vakgebied van de Arbeids- & Organisationspsychologie uitsluiten en de beroepsuitoefening belemmeren. Derhalve wordt dit zevende criterium niet persé meegewogen bij de inkoop van tests, maar wordt in het geval van (nog) niet aangetoonde criteriumvaliditeit hier uiteraard wel rekening mee gehouden bij de interpretatie en weging van de testuitslag. Een positieve beoordeling op alle criteria is evenwel een pré en leidt tot het verkiezen van die test boven één die dat niet heeft ten aanzien van alleen de criteriumvaliditeit.

Op dit moment is er in Nederland één cognitieve capaciteitentest die voldoet aan de eisen die de Belastingdienst stelt ten aanzien van de COTAN beoordeling. Alleen de cognitieve capaciteiten test "Q1000 capaciteiten" van testuitgever "eelloo" heeft een voldoende beoordeling ten aanzien van zowel de versies HOOG als MIDDEN, waarbij de criteriumvaliditeit van de versie HOOG een onvoldoende heeft gekregen. Echter, hierbij wordt door de COTAN aangetekend dat de resultaten voor de onderbouwing van de criteriumvaliditeit indicatief en bemoedigend zijn.

Voor de genoemde voorselectietest combineert de Belastingdienst de cognitieve capaciteitentest met een normatieve persoonlijkheidsvragenlijst gebaseerd op de in de wereld meest gangbare en onderzochte persoonlijkheidsindeling "Big Five". Ook hierbij geldt de eis m.b.t. de COTAN. Aangezien de testuitgever ten behoeve van het leveren van de voorselectietest, en het ontwikkelen en statistisch toetsen van de ingebouwde beslisregels, moet beschikken over alle achterliggende data (normroepgegevens), zal de testuitgever over de volledige rechten en alle benodigde data moeten beschikken van zowel de cognitieve capaciteitentest als persoonlijkheidsvragenlijst.

Vooralsnog is het alleen de combinatie van Q1000 Cognitieve Capaciteiten en Q1000 Persoonlijkheid uitgegeven door EELLOO die voldoet aan de COTAN-eisen.